

Загалом у Києві збереглося близько 150 храмів, громадських та житлових будинків, зведених архітектором В. Ніколаєвим. Це найбільша кількість зведених будівель з-поміж усіх архітекторів.

В. Ніколаєв — автор кількох публікацій з питань архітектури, реставрації, архітектурного законодавства. Мав кількох синів, один з яких, Іполит, був київським міським архітектором у 1892–1917 рр., а інший, Леонід, став видатним піаністом і педагогом.

Література про архітектора

1. Видатні постаті в історії України (IX-XIX ст.): історичні та художні портрети : [короткі біографічні нариси] / В. І. Гусев (кер. кол. авт.), В. П. Дрожжин, Ю. О. Калінцев [та ін.]. — К. : Вища школа, 2002. — 359 с. : іл.

2. Бартош, Є. Трапезна церква Києво-Печерської лаври : [збудована за проектом відомого архітектора В. М. Ніколаєва у 1893-1895 роках] // Українська культура. — 2007. — № 9. — С. 30-32 : фото.

3. Володимирська : культурологічний путівник / ред. В. М. Грузин. — К. : Амадей, 1999. — 352 с. - (Історія однієї вулиці).

4. Кальницький, Михаил. А вместо Лавры — небоскреб : [архитекторы прошлого оберегали панораму киевской святыни даже в ущерб своим амбициям и кошелек, но наши современники упорно и непоправимо ее уничтожают] // Газета по-киевски. - 2010. - 20 авг. (№ 156). - С. 18-19: фото.

5. Київ : історичний огляд (карти, ілюстрації, документи) / відп. ред. Кудрицький ; ред. кол. Асеев Ю. С. [та ін.]. — К. : Гол. ред. укр. рад. енцикл., 1982. — 230 с. : іл. — (Українська радянська енциклопедія).

6. Київ. З найдавніших часів до 1917 року. : історична енциклопедія. - К. : MEDIA, 2000. — 402 с. : іл.

7. Кудрявцев, Л. О. 20 архітекторів, які будували Київ / Л. О. Кудрявцев. — К. : ДрУк, 2003. — 128 с. : іл.

8. Рибаків, М. О. Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва. — К. : Кий, 1997. — 374 с. : іл.

9. Сигалов, А. Вулиці Києва : довідник. — К. : Агентство преси „Журналіст”, 2005. — 193 с.

Якщо Ви хочете дізнатися багато інших цікавих фактів про життя та діяльність видатного архітектора, завітайте до нашої бібліотеки.

Контактна інформація:

Адреса:

м. Київ, вул. Бальзака, 28.

Телефон:

(044)515-61-70

e-mail:

library115@ukr.net

веб-сторінка:

<http://desnabib.kiev.ua>

Централізована бібліотечна система
Деснянського району
м. Києва
Бібліотека №115

*Їх імена в назвах
вулиць нашого району*

(1847—1911)

Володимир Ніколаєв

український архітектор

П а м' я т к а

для учнів 5-9 класів та ОДЧ

Київ - 2013

Шановні Деснянці!

Вашій увазі пропонуємо пам'ятку, присвячену видатному українському архітектору російського походження, педагогу, громадському діячу **Ніколаєву Володимиру Михайловичу**, ім'ям якого названо вулицю нашого району (1983).

Побудовані ним споруди є окрасою столиці України - міста Києва.

„Якщо зібрати його будинки, то виявиться, що він побудував ціле місто”, - так казали про архітектора Володимира Ніколаєва його сучасники.

Життя та діяльність

Ніколаєв Володимир Михайлович (1847-1911)

Народився 1847 року у Царському Селі. У 1871 році закінчив Петербурзьку Академію мистецтв. З травня 1872 року жив і працював у Києві. Був київським міським (1873–1887) та єпархіальним (1875–1898) архітектором Києво-Печерської лаври (1893–1899).

Помер Володимир Ніколаєв 11 листопада 1911 року і був похований на Аскольдовій могилі (надгробок не зберігся).

За майже 40-річне життя у Києві за його планами та проектами було побудовано 27 громадських будівель, 18 церков, численні притулки, навчальні заклади, промислові підприємства. Храми, збудовані В.

Ніколаєвим, вважаються найбільш цінною частиною його спадку.

Також у доробку В. Ніколаєва - пам'ятники: *Б.Хмельницькому*, *М. І. Глінці*, а також пам'ятний знак *О. Р. Дрентельну*.

Роботи та проекти

Володимир Ніколаєв вважається характерним представником архітектури доби *еклектики*. Найбільшу художню цінність у його творчості являють храми (яких він звів у Києві та Київській єпархії понад 80) та приватні особняки. Зокрема, серед його робіт, такі цікаві архітектурні споруди, як будинок *Купецького зібрання* з чудовою концертною залою (збудований 1882 року; зараз тут знаходиться *Національна філармонія України*), будинок міського *Кредитового товариства* на Інститутській (збудований 1894 року, не зберігся), корпуси *Єврейської лікарні* (збудовано у 1884–1896) нині є частиною Київської обласної лікарні, корпуси *лікарні для чорноробів* (збудовано у 1892–1894; зараз — Інститут охорони материнства та дитинства («Охматдит»), а також *Трапезна церква* в Печерській лаврі (збудована у 1893–1895 рр.). У 1876–1896 рр. Ніколаєв керував спорудженням *Володимирського собору*, в 1898–1901 рр. — *Оперного театру*. Брав участь у спорудженні *Політехнічного інституту*, масштабних роботах по реставрації *Софійського*, *Успенського*, *Михайлівського соборів* та *Андріївської церкви*.

Пошанування

На честь архітектора В. Ніколаєва названо вулицю в *Деснянському районі* (житловий масив Вигурівщина-Троєщина). Вулиця пролягає від проспекту В. Маяковського до вулиці О де Бальзака. Виникла вулиця на початку 80-х рр. ХХ ст. Сучасна назва – з 1983 року, забудова – 1984 року.

Архітектурні проекти Володимира Ніколаєва:

- Церква Олександра Невського на Липках;
- Стрітенська церква;
- Лютеранська Кірха Св. Катерини;
- Покровський жіночий монастир;
- Дзвіниця Троїцького монастиря;
- Особняк по вул.Володимирській, 8;
- Шоколадний будинок;
- Вознесенська церква на Байковому кладовищі;
- Садиба Лібермана;
- Жіноча гімназія Жеребцевої

